

Riktlinje för parboende i Hjo kommuns äldreboenden

Dokumenttyp	Riktlinjer
Fastställt/upprättad	2014-03-12 av Kommunstyrelsen
Senast reviderad	-
Detta dokument gäller för	Vård och omsorg
Giltighetstid	Tills vidare
Dokumentansvarig	Vård- och omsorgschef
Dnr	2014-62

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Definitioner	4
Ansökan om bistånd.....	4
Utredning.....	4
Information till den medboende.....	5
Möjlighet att provbo.....	5
Beslut om bistånd	5
Överklagande.....	6
Dokumentation	6
Lämpliga bostäder för parboende.....	6
Hyesavtal.....	6
Vid brist på lägenheter för parboende.....	6
Ersättning för hemtjänstinsatser i äldreboende	7
Vad som gäller för den medboende	7
Mat.....	7
Biståndsinsatser	7
Förändrade behov hos den medboende	7
Kostnader och avgifter för medboende	7
Vad händer om parboendet upphör (besittningsrätt m.m.)?	9

Bakgrund

Riksdagen har beslutat om en ändring i 4 kap 1 c § Socialtjänstlagen (SoL) som innebär att äldre som länge bott tillsammans ska kunna fortsätta att göra det även när den ene har behov av att flytta till äldreboende.

Lagändringen innebär mer formellt att för den som beviljas bistånd i form av särskilt boende ska det ingå i skälig levnadsnivå att kunna fortsätta sammanbo med make, sambo eller registrerad partner. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Bestämmelsen gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

I propositionen ”Rätten att få åldras tillsammans – en fråga om skälighet, värdighet och välbefinnande i äldreomsorgen” kan man fördjupa sig i bakgrunden till beslutet.

Riktlinjerna är ett komplement till ovanstående lag. Övrig vägledning ges av Socialstyrens ”Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende”.

Definitioner

Parboendegarantin gäller för äldre personer (65 år eller äldre) som har beviljats eller beviljas bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av särskilt boende.

Med medboende menas: make, maka, sambo eller registrerad partner som flyttar med till äldreboende utan att själv ha behov av sådant boende.

Med sambor avses två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll (1 § första stycket sambolagen).

Om båda makar är i behov av särskilt boende föreligger istället rätt till parboende enligt 2 kap. 2 § SoF.

Ansökan om bistånd

Part i ett ärende om medboende är den biståndsberättigade (den som har behov av bistånd i form av särskilt boende) och det är denne som ska ansöka om att den vill ha en medboende. Den som redan bor i det särskilda boendet kan också närsomhelst ansöka om detta.

Det finns dock inga begränsningar för vilka biståndsinsatser som kan begäras enligt SoL. En make eller sambo som inte själv behöver insatsen särskilt boende kan därför också ansöka om att få flytta med den som har beviljats en sådan insats. Om så sker bör man utreda om det finns en vilja hos den som beviljats insatsen särskilt boende att ansöka om parboende. Om den personen vill samma sak, efter en ansökan eller på annat sätt - är det den personens skäliga levnadsnivå i det särskilda boendet som ska prövas.

Utredning

Utredningen av parboende ska alltid ta ställning till om paret varaktigt har sammanbott och om båda makarna vill fortsätta att bo tillsammans i det särskilda boendet.

-Varaktigt sammanbott. Faktorer som kan vägas in i bedömningen är om det har funnits en gemensam permanentbostad och ett gemensamt hushåll och om paret har gemensam folkbokföringsadress.

-Sökandens vilja och inställning till medboende. Viljan att fortsätta bo tillsammans måste alltid vara ett frivilligt val och det är viktigt att biståndshandläggaren noga utreder båda parternas vilja. Både sökandens och medboendens uttalade viljor måste vara säkerställda. Om endast den ena parten vill fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende, finns det inga förutsättningar för att bifalla en sådan ansökan. Personer som inte är i behov av äldreboende ska inte pressas av omgivningen till att flytta in i ett sådant boende.

-Boendets utformning och innehåll. Utgångspunkten för bedömningen av vad som ska ingå i en skälig levnadsnivå enligt 4 kap 1 § SoL i det särskilda boendet bör alltid vara den enskilde som beviljas insatsen och vad den personen har för behov både när det gäller service, omsorg m.m. i det särskilda boendet. Utredningen ska innehålla uppgifter om den sökandes vilja när det gäller utformningen av bostaden.

Det är inte angivet hur boendet ska vara utformat mer än att det ska motsvara en skälig levnadsnivå, att makar och sambor ska känna att de sammanbor och att det så långt som det är möjligt ska motsvara de önskemål som sökanden har. Den sökande kan således inte kräva att boendet utformas på ett visst sätt.

Information till den medboende

Det är viktigt att biståndshandläggaren i ett tidigt skede, innan ett eventuellt hyresförhållande har inletts, informerar om hur medboendes hyresförhållande och besittningsrätt påverkas vid situationer som medför ett upphörande av parboendebeslut så att sökande kan överblicka konsekvenserna av sin ansökan. Den medboende ska få informationen både muntligt och skriftligt.

Möjlighet att provbo

En ansökan om medboende kan avse en begränsad tid (provboende) eller vara tillsvidare. Handläggaren klarlägger om ansökan gäller för begränsad tid eller tillsvidare. Det kan vara svårt att förutse vad det innebär att vara sammanboende i en lägenhet på ett äldreboende. Den medboende som flyttar med till ett äldreboende ska därför ges möjlighet till provboende.

Den första kalendermånaden av provboendeperioden utgår ingen hyra för den medboendes lägenhet.

Beslut om bistånd

Av beslutet måste tydligt framgå vad den enskilde ansökt om, vad han eller hon har beviljats och om beslutet helt eller delvis går den enskilde emot. Den medboende omfattas inte av biståndsbeslutet.

Ett beslut om medboende är i grunden ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Det prövas med utgångspunkt från vad som ska ingå i en skälig levnadsnivå utöver hemtjänstinsatserna och insatsen bostad i äldreboende. Bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL är således inte biståndsgrundande, utan är endast en precisering av när det anses ingå i den biståndsberättigades skäliga levnadsnivå att få leva tillsammans med sin make eller sambo i det särskilda boende som han eller hon beviljas eller har beviljats sedan tidigare. Av detta följer att båda lagrummen – 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL – ska anges i ett bifallsbeslut eller avslagsbeslut om medboende.

Ärendet innehåller beslut i tre delar: beslut om särskilt boende, beslut om hemtjänstinsatser och beslut om medboende.

Utredningen och de uppgifter som framkommer i utredningen ger vägledning till var beslutet bäst kan verkställas.

Överklagande

Avslagsbeslut avseende parboende kan överklagas. Den som är part i ärendet kan alltid överklaga ett beslut som går denne emot. Part i parboendeärenden är endast den person som har eller ska beviljas särskilt boende.

Dokumentation

Reglerna för dokumentation under genomförande av beslutade stödinsatser avser inte den medboende, om inte den medboende har egna biståndsbeslutade insatser.

Motsvarande tillämpning gäller även för individuell plan enligt 2 kap 7 § SoL och 3f § hälso- och sjukvårdslagen.

Lämpliga bostäder för parboende

Efter att beslut om boende och medboende är fattat ska beslutet verkställas. Utredningen och de uppgifter som framkommer i denna ger vägledning till var beslutet bäst kan verkställas och visar om det innebär skälig levnadsnivå för paret att bo i samma lägenhet eller i närliggande lägenheter. Utifrån utredningen och beslutet ska förvaltningen verkställa beslutet på lämpligt boende. Den biståndsberättigades önskemål ska så långt som möjligt beaktas. Insatsen ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde, det innebär att den biståndsberättigade ska ha inflytande över hur beslutet verkställs. Det innebär inte att den enskilde har oinskränkt rätt att få som han/hon vill. Ett beslut anses verkställt när den biståndsberättigade har tackat ja till boendet och fått tillgång till boendet.

I kommunen finns idag två lägenheter som är särskilt anpassade för parboende i en gemensam lägenhet. Dessa finns på Villa Rosell. Dessa båda lägenheter ska i första hand göras tillgängliga för parboende, och hyresavtalen för dessa båda lägenheter anpassas så att lägenheten vid behov kan tillgängliggöras för parboende om behov av sådant uppstår. Hyresgästen ska i sådant fall erbjudas ersättningsbostad på Villa Rosell eller, om han/hon så önskar, på annat boende.

Beslut om parboende bör i första hand verkställas på avdelningar där det sedan tidigare inte verkställs några medboendebeslut, för att hålla antalet boende per avdelning på en så låg nivå som möjligt.

Hjo kommun ansvarar för personalens arbetsmiljö och med hänsyn till detta är inte alla lägenheter inom de särskilda boendena lämpade för parboende.

Hyresavtal

Antingen tecknar paret ett hyresavtal för en gemensam lägenhet, eller så tecknar respektive makarna varsitt hyreskontrakt för varsin lägenhet. Av hyresavtalet ska det framgå att vid parboende gäller särskilda hyresvillkor eftersom det rör sig om ett kategoriboende. Bostaden får endast innehas av person som erhållit biståndsbeslut om särskilt boende och parboende. Då behovet av särskilt boende, eller behovet av parboende, inte längre föreligger, och hyresgästen därmed inte längre tillhör rätt boendekategori, kan hyresavtalet komma att sägas upp. Hyresvillkoret förtydligas i en bilaga som skrivs under av både den enskilde och den medboende och blir en del av avtalsinnehållet mellan parterna. Läs mer under "Vad händer om parboendet upphör?"

Vid brist på lägenheter för parboende

Om det råder brist på lägenheter som är lämpade för parboende kan parboendet behöva verkställas i två

skeden. Först verkställs beslut om boende för den enskilde som behöver insatsen särskilt boende. Därefter verkställs beslutet om medboende, så snart detta är möjligt.

Ersättning för hemtjänstinsatser i äldreboende

Särskilda boenden som verkställer beslut om medboende och utför hemtjänstinsatser hos den medboende ersätts enligt förvaltningens interna rutin. Se ”Instruktion för ersättning av utförd hemtjänst vid parboende i äldreboende”.

Vad som gäller för den medboende

För medboende finns inget beslut om särskilt boende. Utgångspunkten är att den medboende klarar sig på egen hand på samma sätt som om personen skulle bo i ett eget boende. Det innebär att den medboende själv ska ta hand om städning och tvätt. Eftersom lägenheterna inte är utrustade med tvättmaskiner kan boendets gemensamma tvättstuga användas. Den medboende ska även bidra med städning i den gemensamma lägenheten.

Mat

Lägenheterna i de särskilda boendena är inte utrustade så att hyresgästerna kan sköta matlagning på egen hand i lägenheten. Därför tecknas ett matavtal motsvarande det som övriga boende på avdelningen har. 2014 uppgår denna kostnad till 4359 kr/månad. Priset uppdateras årligen.

Biståndsinsatser

Om den medboende har behov av insatser ska denne själv ansöka om bistånd. Den medboende får då ett biståndsbeslut om insatser och avgift tas då ut enligt gällande taxa.

Kundval tillämpas ej. Insatserna utförs av personalen på boendet. Detta gäller även vid beslut om trygghetslarm.

Hälso- och sjukvårdsinsatser

Om den medboende redan har kommunal hälso- och sjukvård i samband med inflyttningen till äldreboendet fortgår insatsen oavsett boendeform.

Om den medboende får behov av hälso- och sjukvårdsinsatser efter inflyttning hänvisas denne i första hand till primärvårdens vårdcentraler. Kostnader för läkarvård och mediciner bekostas av den medboende (se förtydligande i 18 § HSL). Den medboende kan också efter vårdplanering på vårdcentral eller sjukhus bli inskriven i kommunal hälso- och sjukvård.

Förändrade behov hos den medboende

Om den medboendes behov av insatser förändras under parboendetiden tar han/hon kontakt med biståndshandläggaren och ansöker om insatser enligt SoL. Om den medboende under parboendetiden önskar beslut om särskilt boende för egen del hanteras ansökan i vanlig ordning och om denna beviljas tecknas också ett nytt hyreskontrakt.

Kostnader och avgifter för medboende

Om den medboende har eget hyreskontrakt utgår hyra för detta enligt fastlagda nivåer. Hyran innefattar grundhyra för rum och del i gemensamhetsutrymmen.

Medboende betalar hel avgift för måltider.

Om den medboende har insatser enligt Socialtjänstlagen eller kommunal hälso- och sjukvård så betalar han/hon dessutom taxa enligt Hjo kommuns avgiftstaxa för vård och omsorg.

Möjlighet finns att teckna avtal om förbrukningsvaror på boendet som kommunen då tillhandahåller. Avgift för detta framgår av Hjo kommuns avgiftstaxa för vård och omsorg.

Vad händer om parboendet upphör (besittningsrätt m.m.)?

Om parboendeförhållandet upphör av någon anledning, t ex att flytt till annan kommun, den ena parten avlider eller att den medboende väljer att flytta ut upphör parboendebeslutet från det datum som händelsen inträffar.

Om den som beviljats boendet avlider har den medboende inte rätt att bo kvar. Detta ska vara styrt utifrån det hyresavtal som den medboende tecknade vid inflyttningen. Kommunen kan vara behjälplig med att skaffa en ny lämplig bostad genom att ge förtur till lägenheter som kommunen har anvisningsrätt till, om sådan finns tillgänglig. Om den lägenhet som erbjudits inte lever upp till medboendens önskemål måste medboenden ändå flytta ut från äldreboendet. Medboende förväntas i så fall att aktivt söka annan bostad så att utflyttning sker inom tre månader.

Vid en eventuell tvist kring utflyttning – om hyresgästen inte flyttar – ska kommunen senast en månad efter hyrestidens utgång överlämna tvisten till hyresnämnden för prövning.

Om den medboende under tiden har fått ett eget behov av särskilt boende ska denne efter ansökan, utredning och beslut erbjudas en plats i äldreboende.

Särskilda förhållanden på Villa Rosells parboendelägenheter: Om paret bor i en lägenhet som är anpassad storleksmässigt för parboende och det finns efterfrågan på den typen av bostad ska den efterlevande parten lämna lägenheten eftersom den måste frigöras till nya par som ansöker om parboende, oavsett om det är den medboende eller den biståndsberättigade som avlider. Om det är personen med biståndsbeslut på boendet som är efterlevande ska han/hon erbjudas en annan plats i äldreboende. Om det är den medboende som är efterlevande ska han/hon flytta ifrån det äldreboendet, då äldreboende är avsett och anpassat för personer i behov av denna insats. Utflyttningstid regleras i hyresavtalet.